

RIKOSLAIN 20 LUVUN KOKONAISUUDISTUS

- AIKUISIA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET-

Rikosasianajajakurssi 4. – 5.11.2022

*Asianajotoimisto
Serón-Tikkanen Oy*

ASIANAJOTOIMISTO
KARHUNEN

 **KOIVU**
Asianajotoimisto

YLEISTÄ UUDISTUKSESTA

- Lailla 723/2022 säädetty kokonaan uusi RL 20 luku ja uudistus tulee voimaan 1.1.2023.
- Kokonaisuudistuksen keskeiset lainvalmisteluasiakirjat
HE 13/2022 vp, PeVL 20/2022 vp ja LaVM 10/2022 vp
- LaVM10/2022 vp: Hallituksen esityksen mukaiset säännökset hyväksyttiin muuttamattomina
- Luku jaetaan selkeästi erikseen aikuisiin ja lapsiin kohdistuvia rikoksia koskeviin säännöksiin.

KESKEISET MUUTOKSET

(AIKUISIIN KOHDISTUVAT SÄÄNNÖKSET)

- Raiskausrikosta koskevan säännöksen muuttaminen suostumusperusteiseksi.
 - Tämä toteutettaisiin säätämällä raiskauksen keskeiseksi tunnusmerkiksi sukupuoliyhteydessä oleminen sellaisen henkilön kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti. Vastaavalla tavalla muissa seksuaalirikoksissa keskeistä olisi se, ettei seksuaalisen teon kohde osallistu siihen vapaaehtoisesti.
- Pakottaminen seksuaaliseen tekoon korvataan säännöksellä seksuaalisesta kajoamisesta.
- Seksuaalisen ahdistelun rangaistavuus laajenee myös muihin kuin koskettelutekoihin.
- Seksuaalisen (aikuisesta olevan) kuvan luvaton levittäminen rangaistavaa seksuaalirikoksena.
- Myös sukupuoliyhteyden määritelmää laajennetaan koskemaan määritelmäsäännöksessä tarkoitettuja suulla tai sukuelimellä tapahtuviin kosketteluihin.
- Uudet rikostunnusmerkistöt merkitsevät seksuaalirikoksina rangaistavien tekojen alan laajenemista.

1 § RAISKAUS

Joka on sukupuoliyhteydessä sellaisen henkilön kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti, on tuomittava raiskauksesta vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Henkilön osallistumista sukupuoliyhteyteen ei ole pidettävä vapaaehtoisena, jos:

- 1) hän ei ole sanallisesti, käytöksellään tai muulla tavalla ilmaissut osallistuvansa siihen vapaaehtoisesti;
- 2) hänet on pakotettu sukupuoliyhteyteen käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkauksella; tai
- 3) hän ei ole voinut muodostaa tai ilmaista tahtoaan tiedottomuutensa, sairautensa, vammaisuutensa, pelkotilansa, voimakkaan päihtymistilansa, heikentyneen tajunnantilansa, tilanteen äkillisyyden, erityisen valta-aseman vakavan väärinkäytön tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi.

Yritys on rangaistava.

- *Ei enää vähemmän vakavaa tekemuotoa.*
- *Ei enää mainittaisi puolustuskyvyttömyyttä. Ei tarpeen eikä johdonmukaistakaan, kun raiskauksen tunnusmerkistö ei jatkossa enää edellyttäisi sitä, että toinen puolustautuu vaan pelkkä vapaaehtoisuuden puuttuminen riittäisi.*

SUKUPUOLIIYHTEYDEN MÄÄRITELMÄ

UUSI 23 §

Määritelmät

Sukupuoliyhteydellä tarkoitetaan tässä laissa sukuelimellä tehtävää taikka sukuelimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon, toisen sukuelimen ottamista omaan kehoon taikka toisen sukuelimen tai peräaukon koskettelu sukuelimellä tai suulla.

Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tässä laissa sellaista tekoa, joka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen on seksuaalisesti olennainen.

VANHA 10 §

Määritelmät

Sukupuoliyhteydellä tarkoitetaan tässä laissa sukupuolielimellä tehtävää taikka sukupuolielimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon taikka toisen sukupuolielimen ottamista omaan kehoon.

Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tässä laissa sellaista tekoa, joka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen on seksuaalisesti olennainen.

- ei merkitystä sillä, ovatko tekijä ja uhrina oleva henkilö eri vai samaa sukupuolta
- *toisen sukuelimen tai peräaukon koskettelu sukuelimellä tai suulla*
 - Teon moitittavuutta arvioitaessa merkitystä sillä, onko tunkeuduttu.
 - Koskettelemalla tapahtuvan sukupuoliyhteyden määritelmän ulkopuolelle on jätetty kädellä, sormella, muulla ruumiinosalla tai esineellä tapahtuvat koskettelut.
 - Muulla kuin sukuelimellä tai suulla tapahtuvat sukuelimen tai peräaukon koskettelut eivät ole sukupuoliyhteyttä, vaan tällaisia tekoja arvioidaan muina seksuaalisina tekoina.

VAPAAEHTOISUUDEN PUUTTUMINEN

- Raikausta koskevan säännöksen 1. momentti sisältää rangaistavan käyttäytymisen keskeisen sisällön eli sukupuoliyhteydessä olemisen sellaisen henkilön kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti.
 - Henkilön osallistumista sukupuoliyhteyteen voidaan pitää vapaaehtoisena, kun hän on osallistunut siihen omasta valinnastaan, joka hänellä on ollut riittävä kyky ja vapaus tehdä (valinnanmahdollisuus).
 - Henkilön vapaaehtoinen osallistuminen ei edellytä välttämättä sitä, että hän olisi tehnyt valintansa osallistua erityisesti harkiten.
 - Vapaaehtoinen osallistuminen ei myöskään välttämättä edellytä, että henkilöllä olisi toista kohtaan seksuaalista kiinnostusta, koska henkilö voi olosuhteista riippuen vapaasti valita osallistua sukupuoliyhteyteen myös muista syistä, esimerkiksi tuottaakseen toiselle mielihyvää tai saadakseen jotain etua.
 - Vapaaehtoisuutta ei lähtökohtaisesti poissulje vielä se, että henkilöä on suostuteltu tai hänen tahdonmuodostukseensa on jotenkin vaikutettu.
- Raikausta koskevan säännöksen 2 momentissa säädetään ne tilanteet, jossa henkilön osallistumista ei ole pidettävä vapaaehtoisena (tekotavat). 1. momentti ei ns. kaatomomentti.

1) HÄN EI OLE SANALLISESTI, KÄYTÖKSELLÄÄN TAI MUULLA TAVALLA ILMAISSUT OSALLISTUVANSA SIIHEN VAPAAEHTOISESTI

- Sanamuodon on tarkoitus kattaa mitkä tahansa tavat, joilla ihminen voi viestiä vapaaehtoisuudestaan osallistua sukupuoliyhteyteen. Olennaista olisi siis se, onko vapaaehtoisuus ilmennyt ulkoisesti.
- Vapaaehtoisuutensa voi ilmaista esimerkiksi nimenomaisella sanallisella ilmaisulla tai aktiivisella osallistumisella sukupuoliyhteyteen ja sitä edeltävään seksuaaliseen kanssakäymiseen.
- Vastaavasti vapaaehtoisuuden puuttumista osoittavat esimerkiksi sanallinen kieltäytyminen tai torjuvat eleet.
- Tunnusmerkistön täyttyminen ei kuitenkaan edellyttäisi sitä, että toinen nimenomaisesti kieltäytyy sukupuoliyhteydestä taikka fyysisesti tai sanallisesti sitä vastustelee tai muuten puolustautuu.
- Jos ilmaisu jää objektiivisesti arvioiden ja olosuhteet huomioon ottaen hyvin epäselväksi, ei sitä voisi pitää sellaisena kohdassa tarkoitettuna ilmaisuna, jota vapaaehtoinen osallistuminen edellyttää.
- Niin sanallisten kuin sanattomien ilmaisujen merkitykset voivat olla vahvasti tilannesidonnaisia. Henkilön ilmaisun merkityksen kannalta olennaisia voivat olla myös osapuolten suhde, henkilökohtaiset ominaisuudet ja muut olosuhteet.

1) HÄN EI OLE SANALLISESTI, KÄYTÖKSELLÄÄN TAI MUULLA TAVALLA ILMAISSUT OSALLISTUVANSA SIIHEN VAPAAEHTOISESTI (JATKU)

- Pelkästään lähentelyä ja sukupuoliyhteyttä koskevien kieltojen jälkeen tapahtuvasta fyysisen tai sanallisen vastustelun päättymisestä ei voida päätellä, että henkilö haluaa osallistua siihen. Myöskään se, että henkilö antaa toiselle kondomin tai käyttäytyy sukupuoliyhteyttä helpottavalla tavalla ei yksin osoita, että hän osallistuisi siihen vapaaehtoisesti.
- Passiivisuutta, jossa henkilö ei ulkoisesti juurikaan reagoi toisen seksuaaliseen lähentelyyn, ei sellaisenaan voi pitää ilmaisuna osallistua sukupuoliyhteyteen vapaaehtoisesti. Kysymys voi myös olla pelkotilasta tai muusta ehdotetussa 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettusta tilanteesta, jossa toinen ei voi muodostaa tai ilmaista tahtoaan. Henkilön passiivisuutta toisen osapuolen edetessä sukupuoliyhteyteen ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa ole pidettävä vapaaehtoisuuden poissulkevana seikkana.
- Se, että henkilö jälkeinpäin katuu vapaaehtoista osallistumistaan sukupuoliyhteyteen tai hänen suhtautumisensa siihen muuttuu kielteiseksi vasta sukupuoliyhteyden jälkeen, ei tekisi siitä raiskausta.
- Tekijän tahallisuutta ei poissulkisi pelkästään se, että hän ilmoittaa perustaneensa käsityksensä toisen vapaaehtoisesta osallistumisesta yleistyksiin, joita ei voida pitää perusteltuina. Paljastava vaatetus ei osoita toisen tahtovan sukupuoliyhteyttä. Myöskään esimerkiksi epäselvä flirttailu, viettelevä tanssiminen, suuteleminen tai riisuminen eivät yksinään osoita toisen tahtovan sukupuoliyhteyttä.
- Seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen kuuluu oikeus milloin tahansa kieltäytyä sukupuoliyhteyden jatkamisesta silloinkin, kun se on alkanut molemmiin puolin vapaaehtoisesti. Seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaisi näin ollen myös se, että henkilö jatkaa sukupuoliyhteyttä toisen kiellosta huolimatta.

2) HÄNET ON PAKOTETTU SUKUPUOLIIHTEYTEEN KÄYTTÄMÄLLÄ HENKILÖÖN KOHDISTUVAA VÄKIVALTA TAI UHKAUKSELLA

- Väkivallan alimman vakavuusasteen rajaa ei ole tarkoitus muuttaa nykyisestä.
- Väkivallaksi voidaan katsoa lieväkin voimankäyttö, kuten toisen kiinni- ja aloillaan pitäminen samoin kuin toisen työntäminen, kaataminen, vetäminen tai päällä istuminen. Myös vaatteiden riisuminen toisen tahdon vastaisesti voi olla säännöksessä tarkoitettua väkivaltaa.
- Perusmuotoinen: kiinnipitämistä, kaatamista, kämmenellä tai nyrkillä lyömistä, potkimista tai raahaamista. Tätä vakavamman väkivallan käyttöä pidettäisiin ehdotetussa törkeän raiskauksen tunnusmerkistössä tarkoitettuna vakavana väkivaltana.
- Myös toiseen henkilöön kohdistettu väkivalta tulisi kysymykseen, jos tekijä saa sillä toisen sukupuoliihteyteen.
- Tunnusmerkistö koskisi tältä osin vain henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa. Jos kysymyksessä on esineeseen (mukaan lukien eläimeen) kohdistuva väkivaltainen teko, saattaisi momentin 2 kohdan loppuosan nojalla tulla arvioitavaksi se, käsittikö teko pakottavan uhkauksen tai 3 kohdan nojalla se, saiko teko sukupuoliihteyden kohteen pelkotilaan.

2) HÄNET ON PAKOTETTU SUKUPUOLIIHTEYTEEN KÄYTTÄMÄLLÄ HENKILÖÖN KOHDISTUVAA VÄKIVALTA TAI UHKAUKSELLA (JATKUU)

- Sekä väkivallalla uhkaaminen että muu vakava uhkaus, jolla toinen pakotetaan sukupuoliyhteyteen.
- Uhan ei edellytetä olevan välitön, vaan myös uhkaus tehdä väkivaltaa tai muu vakava teko vastaisuudessa sisältyisi tunnusmerkistöön.
- Tunnusmerkistön täyttyminen ei edellyttäisi, että uhan kohteena on se henkilö, johon pakottaminen kohdistuu.
- Väkivallan uhan pakottavuutta arvioitaessa on syytä kiinnittää huomiota paitsi siihen, kuinka vakavalla väkivallalla uhataan, myös teko-olosuhteisiin kokonaisuudessaan. Joissakin tapauksissa melko vähäiselläkin väkivallalla uhkaaminen voi riittää tahdon murtamiseen. Toisaalta taas tämän tunnusmerkistötekijän täyttymiseksi pakottamisen uhkaamalla myöhemmin tehtävällä väkivallalla voidaan katsoa edellyttävän melko vakavan väkivallan uhkaa, jota uhatun olosuhteista johtuen on vaikea torjua. Tekijä voi esimerkiksi uhata tehdä myöhemmin väkivaltaa kohteena olevan henkilön lapselle tai itselleen, jollei uhattu alistu sukupuoliyhteyteen.
- Vaikka uhkausta ei olekaan määritelty, on selvää, että uhkauksen täytyy olla luonteeltaan sellainen, että se saa kohteena olevan henkilön taipumaan uhkaukseen.
- Uhkaus voi olla pakottava, jos se kohdistuu elämän perusedellytyksiin kuten toimeentuloon, asumiseen, terveyteen tai muihin keskeisiin tarpeisiin. Pakottavaksi uhkaukseksi voitaisiin yleensä katsoa esimerkiksi uhkaaminen työpaikan menettämisen, asunnon menettämisen tai yösijan menettämisen tilanteissa, jossa uhkauksen kohteen on vaikeaa saada muuta yösijaa.
- Uhkauksessa voisi olla kysymys uhkaamisesta rikoksella. Esimerkiksi uhkausta levittää kohteena olevasta henkilöstä otettu seksuaalinen kuva voisi usein pitää pakottavana. Uhkauksen ei kuitenkaan välttämättä tarvitse olla oikeudenvastainen. Rangaistavaa on toisen pakottaminen sukupuoliyhteyteen esimerkiksi uhkaamalla paljastaa tämän tekemä rikos tai muu hänelle haitallinen tieto jollekin kolmannelle henkilölle, esimerkiksi uhatun puolisolalle tai työnantajalle.

3) HÄN EI OLE VOINUT MUODOSTAA TAI ILMAISTA TAHTOAN TIEDOTTOMUUTENSA, SAIRAUTENSA, VAMMAISUUTENSA, PELKOTILANSA, VOIMAKKAAN PÄIHTYMISTILANSA, HEIKENTYNEEN TAJUNNANTILANSA, TILANTEEN ÄKILLISYYDEN, ERITYISEN VALTA-ASEMAN VAKAVAN VÄÄRINKÄYTÖN TAI MUUN NÄIHIN RINNASTETTAVAN SYYN VUOKSI

- Kysymys on siitä, vaikuttavatko kohdassa mainitut olosuhteet siinä määrin tiedollisiin tai motorisiin kykyihin tai vaikuttavaksi olosuhteet siinä määrin henkilön tahdonmuodostusmahdollisuuksiin, että henkilön mahdollisuus vapaaseen valintaan on poistunut. Arvioinnissa ei ole merkitystä sillä, mikä vaikutus näillä olosuhteilla on kykyyn puolustautua.
- Tiedottomuudella tarkoitettaisiin tilaa, jossa henkilö on tajuton tai muuten täysin tiedoton ympäristöstään, eikä hänellä ole siten mahdollisuutta muodostaa tai ilmaista tahtoaan sukupuoliyhteyteen osallistumisesta. Esim. nukkuminen, unilääkkeet, alkoholi, muut huumaavat aineet, kooma, pyörtyminen tai sairaus, myös nukahtamis- tai heräämisvaiheessa tai hypnoosissa olevan henkilön tajunnantila voi olla siinä määrin heikentynyt, ettei hän voi muodostaa tai ilmaista tahtoaan.
- Voimakkaan päihtymistilan tai sairauden johdosta henkilö ei aina ole tiedoton, mutta tila on voinut heikentää niin paljon hänen tiedollisia tai motorisia kykyjään, ettei hän voi muodostaa tai ilmaista tahtoaan. Henkilö saattaa tässä tilassa olla esimerkiksi kykenemätön reagoimaan toisen lähentelyyn. Pelkkää alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksesta johtuvaa estojen löystymistä ei voida pitää tällaisena tilana.
- Vammaisuus tai sairaus voi olla sen laatuista, että se sulkee pois henkilön mahdollisuuden muodostaa tai ilmaista sukupuoliyhteyttä koskevan tahtonsa
- Pelkotilalla tarkoitetaan ensinnäkin sellaista pelon aiheuttamaa tilaa, joka lamauttaa henkilön tahdonilmaisukyvyn. Lisäksi pelkotilalla tarkoitetaan tilanteita, joissa henkilö pitää vastentahtoisuuden ilmaisemista liian vaarallisena. Pelkotilan syntymiseen voivat vaikuttaa muun muassa tilanteen olosuhteet, osapuolten välinen suhde ja henkilökohtaiset ominaisuudet

3) HÄN EI OLE VOINUT MUODOSTAA TAI ILMAISTA TAHTOAN TIEDOTTOMUUTENSA, SAIRAUTENSA, VAMMAISUUTENSA, PELKOTILANSA, VOIMAKKAAN PÄIHTYMISTILANSA, HEIKENTYNEEN TAJUNNANTILANSA, TILANTEEN ÄKILLISYYDEN, ERITYISEN VALTA-ASEMAN VAKAVAN VÄÄRINKÄYTÖN TAI MUUN NÄIHIN RINNASTETTAVAN SYYN VUOKSI (JATKUU)

- Raiskauksena rangaistavaa olisi myös sukupuoliyhteys henkilön kanssa, joka ei ole tilanteen äkillisyyden voinut muodostaa tai ilmaista tahtoaan. Esimerkiksi väkijoukossa tai hieronnan, saunomisen tai uimisen yhteydessä odottamaton ja äkillinen tunkeutuminen toisen sukuelimeen tai muu sukupuoliyhteyden muoto täyttäisi tunnusmerkistön.
- Valta-asemassa oleva voi olla sukupuoliyhteyden osapuoli tai kolmas henkilö. Valta-aseman perustetta ei ole säännöksessä rajattu ja kysymykseen tulisivat muutkin kuin muodolliset valta-asemat. Säännöksessä tarkoitetun valta-aseman tulisi kuitenkin olla merkitykseltään erityisen suuri. Esim. erilaiset työsuhteisiin, taloudellisiin valtasuhteisiin, valmennussuhteeseen, uskonnolliseen tai henkiseen auktoriteettiin ja muuhun henkiseen valta-asemaan sekä käytännön avun tarpeeseen perustuvat valtasuhteet.
- Valtasuhteen merkittävyyttä harkittaessa on syytä arvioida suhteen merkitystä elämän perusedellytysten kuten toimeentulon, työsuhteen, asumisen, terveyden, hengellisten tai muiden keskeisten tarpeiden tai perusvapauksien kannalta.
- Pelkkä valta-aseman olemassaolo ei riitä, vaan säännöksen soveltuminen edellyttäisi, että valta-asemaa käytetään väärin.
- Rinnastettavan syyn vuoksi: esim. säännöksessä mainittuja seikkoja lähellä olevat olosuhteet. Joissain tapauksissa esimerkiksi henkilön poikkeuksellinen henkinen tai fyysinen uupumus tai häneen kohdistunut erityisen voimakas painostus voisi merkitä tunnusmerkistössä tarkoitettua olo-suhdetta. Muut heikkoudentilat voivat johtua esimerkiksi parisuhteessa pitkään jatku-neesta henkisestä tai fyysisestä väkivallasta, mutta ne voivat syntyä myös lyhyemmällä aikavälillä tai yhdessä tilanteessakin.
- Tilanteen mukaan tulisi ottaa huomioon myös tällaisten seikkojen mahdollisen yhtäaikaisuuden vaikutus.

2 § TÖRKEÄ RAISKAUS

Jos raiskauksessa

- 1) käytetään tai uhataan käyttää vakavaa henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,
- 2) rikoksen tekee useampi kuin yksi henkilö,
- 3) rikoksella aiheutetaan erityisen tuntuva henkistä tai ruumiillista kärsimystä,
- 4) rikos tehdään erityisen raa'alla, julmalla tai nöyryyttävällä tavalla tai
- 5) kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi

ja raiskaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikosentekijä on tuomittava *törkeästä raiskauksesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

- *Ankaroittamisperusteisiin lisättäisiin vakavan henkilöön kohdistuvan väkivallan käyttäminen.*
- *Muilta osin ankaroittamisperusteet vastaisivat asiallisesti nykyisiä (HE 6/1997 vp, HE 216/2013 vp), mutta niiden soveltamisaloihin vaikuttaisivat perusmuotoiseen raiskaussäännökseen tehtävät muutokset.*

SEKSUAALINEN HYVÄSIKÄYTTÖ

Seksuaalinen hyväksikäyttö

Joka asemaansa hyväksikäyttäen saa osallistumaan sukupuoliyhteyteen tai ryhtymään muuhun seksuaalista itsemääräämisoikeutta olennaisesti loukkaavaan seksuaaliseen tekoon

- 1) kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön, joka on koulussa, laitoksessa, työsuhteessa tai vapaa-ajan toiminnassa hänen määräysvaltansa tai valvontansa alainen taikka muussa niihin rinnastettavassa alisteisessa suhteessa häneen,
- 2) kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön, jonka kyky itsenäisesti päättää seksuaalisesta käyttäytymisestään on hänen kypsyttömyytensä sekä osapuolten ikäeron vuoksi olennaisesti heikompi kuin tekijällä,
- 3) henkilön, joka on hoidettavana sairaalassa tai muussa laitoksessa ja jonka mahdollisuus muodostaa tai ilmaista tahtoaan on sairauden, vammaisuuden tai muun heikkoudentilan vuoksi heikentynyt, tai
- 4) henkilön, jonka mahdollisuus muodostaa tai ilmaista tahtoaan on heikentynyt toisen henkilön erityisen valta-aseman väärinkäytön vuoksi, on tuomittava, jollei teosta muualla tässä luvussa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, seksuaalisesta hyväksikäytöstä vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

- Seksuaalista kanssakäymistä ei ole perusteltua rajoittaa rikoslaissa yleisesti kaiken tyyppisissä tilanteissa, joissa henkilöiden välillä on tällainen valta- tai voimasuhde. Lisäksi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaisesti rangaistavaksi voidaan säätää vain teot, jotka voidaan määritellä täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.
- Rangaistavuus näistä syistä rajattu 5 §:ssä koskemaan vahvempaa asemaa hyväksikäyttäen tehtyjä seksuaalisia tekoja vain erikseen määritellyissä tilanteissa, joissa seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkauksen ja vahingon riski heikommalle osapuolelle on merkittävä.
- Säännös ei koskisi tekoja, joihin teon kohde ei osallistu vapaaehtoisesti, vaikka teot muuten tapahtuisivat 5 §:n 1 momentin 1-4 kohdissa kuvatun kaltaisissa olosuhteissa. Tällaiset teot olisi tuomittava ankarammin raiskausta tai seksuaalista kajoamista koskevien säännösten nojalla.
- Se, onko teossa kysymys raiskauksesta tai seksuaalista kajoamisesta vai seksuaalisesta hyväksikäytöstä, määrittyisi rajatapauksissa erityisesti sen perusteella, kuinka heikossa asemassa teon kohde oli.

- Pykälän 1 momentissa säädettäisiin neljässä eri tilanteessa tapahtuvasta seksuaalisesta hyväksikäytöstä, joissa tekijä käyttää asemaansa hyväksi toisen saamiseen joko sukupuoliyhteyteen tai ryhtymään muuhun seksuaaliseen tekoon, joka loukkaa olennaisesti tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta.
- Tunnusmerkistö ei enää edellyttäisi taivuttamista vaan se täyttyisi tekijän muunkinlaisella aktiivisella toiminnalla, jolla hän saa asemaansa hyväksikäyttäen heikomman osapuolen sukupuoliyhteyteen tai seksuaaliseen tekoon.
- Pykälän 1 momentin 1-4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa voi esiintyä myös sellaisia seksuaalisuhteita, jotka eivät perustu aseman hyväksikäyttämiseen. Jos tällaisessa tilanteessa seksuaalinen teko ei pohjaudu vahvemman aseman hyväksikäyttämiseen vaan osapuolten tasavertaisista lähtökohdista tehtyihin ratkaisuihin, ei tunnusmerkistö täyttyisi.

SEKSUAALINEN KAJOAMINEN

Joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee muun kuin 1 §:ssä tarkoitetun seksuaalisen teon sellaiselle henkilölle, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti, tai saa tämän ryhtymään sellaiseen tekoon, ja teko olennaisesti loukkaa tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava *seksuaalisesta kajoamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Henkilön osallistumista seksuaaliseen tekoon ei ole pidettävä vapaaehtoisena, jos:

- 1) hän ei ole sanallisesti, käytöksellään tai muulla tavalla ilmaissut osallistuvansa siihen vapaaehtoisesti;
- 2) hänet on pakotettu seksuaaliseen tekoon käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkauksella; tai
- 3) hän ei ole voinut muodostaa tai ilmaista tahtoaan tiedottomuutensa, sairautensa, vammaisuutensa, pelkotilansa, voimakkaan päihtymistilansa, heikentyneen tajunnantilansa, tilanteen äkillisyyden, erityisen valta-aseman vakavan väärinkäytön tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi.

Yritys on rangaistava.

- Muut teot kuin sukupuoliyhteys.
- vapaaehtoisuuden puuttumista arvioidaan vastaavalla tavalla kuin raiskauksen kohdalla
- seksuaalisen itsemääräämisoikeuden kannalta olennaisille loukkauksille on yleensä ominaista, että ne sisältävät olennaisen puuttumisen toisen henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, kuten intensiivistä tai voimakasta koskettelemista seksuaalisesti merkityksellisiin ruumiinosiin.
- Seksuaalista itsemääräämisoikeutta voidaan kuitenkin olennaisesti loukata muunkin tyyppisillä kuin koskettelua käsittävillä seksuaalisilla teoilla.
- Säännös korvaa nykyisen seksuaaliseen tekoon pakottamista koskevan säännöksen.

- Seksuaalisessa kajoamisessa olisi tyypillisemmin kysymys muusta kuin lyhytkestoisesta ohimenevästä teosta, jollaisia voitaisiin arvioida seksuaalisena ahdisteluna.
- Laadultaan, intensiteetiltään tai muuten olosuhteisiin nähden vakavammat teot voisivat kuitenkin merkitä olennaista loukkausta lyhytkestoisinakin. Tällaisesta lyhytkestoisesta teosta voisi olla kysymys esimerkiksi asianomistajan sukuelinten voimakkaamassa koskettelussa, joka ei täytä sukupuoliyhteyden määritelmää.
- Asianomistajan saaminen masturboimaan itseään tämän vapaaehtoisuuden puuttuessa olisi niin ikään yleensä seksuaalisen itsemääräämisoikeuden olennainen loukkaus.
- Loukkauksen olennaisuutta koskevan edellytyksen täyttymistä voivat lisätä myös esimerkiksi seksuaalisen teon jatkaminen uhrin kielloista tai estelyistä huolimatta ja olosuhteet, joissa uhrin on vaikeaa estää tai lopettaa teon kohteeksi joutuminen sanoin tai teoin.

TÖRKEÄ SEKSUAALINEN KAJOAMINEN

Ankaroittamisperusteet:

- vakava väkivalta, rikoksentekijöiden lukumäärä, uhrille aiheutettu kärsimys, rikoksen nöyryyttävä tekotapa ja uhrin ikä. + rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.
- Tarkoitus on siten määritellä törkeäksi seksuaaliseksi kajoamiseksi sellaisetkin voimakkaampaa väkivaltaa käsittävät seksuaaliset teot, joissa väkivallan aste ei aivan vastaa törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistössä tarkoitettua, ja jotka eivät täytä muita säännöksessä olevia ankaroittamisperusteita.
- törkeää seksuaalista kajoamista koskeva säännös ei kattaisi törkeää pahoinpitelyä koskevia tunnusmerkistötekijöitä. Näin ollen seksuaalisen kajoamisen yhteydessä tehdystä törkeästä pahoinpitelystä voitaisiin rangaista erikseen seksuaalisen kajoamisen lisäksi. Vrt. törkeä seksuaalinen kajoaminen+perusmuotoinen pahoinpitely.
- Koska seksuaalisen kajoamisen soveltamisalaan kuuluisi laaja kirjo eri tyyppisiä seksuaalisia tekoja, useamman kuin yhden henkilön osallistuminen rikokseen ei kuitenkaan sellaisenaan riittäisi ankaroittamisperusteen soveltumiseen. Tämän lisäksi edellytettäisiin, että teko aiheuttaa erityisen tuntuva henkistä tai ruumiillista kärsimystä tai se tehdään erityisen nöyryyttävällä tavalla.

7 § SEKSUAALISEN KUVAN LUVATON LEVITTÄMINEN

Joka oikeudettomasti esittää tai levittää toista seksuaalisesti esittävän todellisuuspohjaisen tai todenmukaisen kuvan tai kuvatallenteen siten, että teko loukkaa olennaisesti tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava seksuaalisen kuvan luvattomasta levittämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Kuva tai kuvatallenne on 1 momentissa tarkoitettulla tavalla todellisuuspohjainen, jos se on valmistettu tilanteesta, jossa henkilö tosiasiallisesti esiintyy 1 momentissa tarkoitettussa kuvassa tai kuvatallenteessa, ja todenmukainen, jos se erehdyttävästi muistuttaa valokuvaamalla tai muulla vastaavalla menetelmällä valmistettua kuvaa tai kuvatallennetta tilanteesta, jossa henkilö tosiasiallisesti esiintyy 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

- Säännöksen nojalla olisi rangaistavaa toista henkilöä seksuaalisesti esittävän kuvan tai kuvataallenteen esittäminen tai levittäminen oikeudettomasti siten, että teko loukkaa olennaisesti kuvassa esiintyvän seksuaalista itsemääräämisoikeutta.
- Myös video
- Tyypillinen tekotapa olisi esimerkiksi osapuolten yhteisymmärryksessä omaan käyttöönsä ottama seksuaalinen kuva, jonka toinen osapuoli myöhemmin esittää tuttavilleen tai levittää internetissä ilman kuvassa esiintyvän suostumusta.

KIITOS